

‘Uw Woord is een lamp voor mijn voet,
een licht op mijn pad’ (Ps 119,105)

Psalm 119: het lange lied over de Tora

Paul Kevers

Inleiding

- De langste psalm uit het Psalterium
- 22 strofen van 8 verzen = 176 verzen
- In bijna elk vers wordt de Tora vermeld met één van 8 synoniemen
- Een *acrostichon* of ‘alfabetische psalm’: alle verzen van de eerste strofe beginnen met een *alef*, alle verzen van de tweede strofe met een *bet*, en zo verder tot en met de 22ste en laatste letter, de *taw*

1 אֲשֶׁרִי תְּמִימֵי-דֶרֶךְ הָהָלָכִים בְּתוֹרַת יְהוָה:
 2 אֲשֶׁרִי נֹצְרִי עֲדָתוֹ בְּכָל-לֵב יִדְרְשׁוּהוּ:
 3 אִם לֹא-פָעַלְו עוֹלָה בְּדַרְכָּיו הִלְכוּ:
 4 אֵתָּה צוֹיִתָּה פִקְדֹיָה לְשֹׁמֵר מֵאֵד:
 5 אֲחֵלִי וּכְנוּ דֶרֶךְ לְשֹׁמֵר חֻקֶּיךָ:
 6 אֲנִי לֹא-אֲבוֹשׁ בְּהִבִּטִּי אֶל-כָּל-מַצּוֹתֶיךָ:
 7 אוֹדֶךָ בְּיֶשֶׁר לִבִּי בְּלִמּוֹדֵי מִשְׁפָּטֶי צִדְקָה:
 8 אֶת-חֻקֶּיךָ אֲשַׁמֵּר אֶל-תַּעֲזֹבֵנִי עַד-מָאֵד:
 9 בְּמָה יִזְכֶּה-נָעַר אֶת-אַרְחוֹ לְשֹׁמֵר כְּדִבְרֶךָ:
 10 בְּכָל-לִבִּי דִרְשָׁתִיךָ אֶל-תִּשְׁנֵנִי מִמַּצּוֹתֶיךָ:
 11 בְּלִבִּי צַפְנָתִי אֲמַרְתָּה לְמַעַן לֹא אֲחַטָּא-לָךְ:
 12 בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה לְמַדְנִי חֻקֶּיךָ:
 13 בִּשְׁפָתַי סִפַּרְתִּי כָּל מִשְׁפָּטֵי-כִּיָּה:
 14 בְּדֶרֶךְ עֲדוּתֶיךָ שִׁשְׁתִּי כַּעַל כָּל-הוֹן:
 15 בִּפְקֻדֶיךָ אֲשִׁיחָה וְאִבִּיטָה אֶרְחֻתֶיךָ:
 16 בַּחֲקֻתֶיךָ אֲשַׁתְּעָשֶׂע לֹא אֲשַׁכַּח דִּבְרֶךָ:

1 Al wie gaaf van weg zijn: zalig!, ✱
 die wandelen
 volgens het **onderricht** van de Ene!

2 Al wie houden zijn **overeenkomsten**:
 zalig!- ✱
 met heel het hart hem zoeken!

3 Ach nee, valsheid begaan zij niet, ✱
 zij wandelen op zijn wegen.

4 Al uw **verordeningen** hebt gij geboden ✱
 om ten zeerste te bewaken.

5 Ach, waren mijn wegen vast genoeg ✱
 om uw **inzettingen** te bewaken.

6 Aan schaamte zou ik voorbij zijn ✱
 als ik acht sloeg
 op al uw **geboden**.

7 Aan u breng ik dank
 in oprechtheid van hart, ✱
 nu ik leer
 uw gerechte **regels**.

8 Al uw **inzettingen** zal ik bewaken; ✱
 verlaat mij niet te zeer!

9 Bij wat houdt wie jong is
 zijn pad schoon?- ✱
 door het te bewaken
 volgens uw **woord**!

10 Ben ik niet met heel mijn hart
 u gaan zoeken?- ✱
 laat niet toe dat ik afdwaal
 van uw **geboden**!

11 Berg ik **wat gij zegt** niet in mijn hart?- ✱
 opdat ik niet zondig tegen u!

12 Begroeten mag ik u, Ene: gezegend!- ✱
 wil uw **inzettingen** aan mij leren!

13 Breeduit vertelden mijn lippen ✱
 Alle **rechtsregels** van uw mond.

14 Blij ben ik
 op de weg van uw **overeenkomsten**, ✱
 als was ik onmetelijk rijk!

15 Bepeinen zal ik **wat gij verordent**, ✱
 ik zal acht slaan
 op uw paden.

16 Bij uw **inzettingen** zoek ik verkwikking, ✱
 ik zal uw woord nooit vergeten!

Inleiding

- De langste psalm uit het Psalterium
- 22 strofen van 8 verzen = 176 verzen
- In bijna elk vers wordt de Tora vermeld met één van 8 synoniemen
- Een *acrostichon* of 'alfabetische psalm': alle verzen van de eerste strofe beginnen met een *alef*, alle verzen van de tweede strofe met een *bet*, en zo verder tot en met de 22ste letter, de *taw*
- Dezelfde gedachten worden voortdurend herhaald, hoewel bijna nooit letterlijk; er is veel variatie.
- Gekunsteld? Eentonig? Langdradig? Saai? Of het meesterwerk van het Psalter? In de loop der tijden uiteenlopend beoordeeld.

Inleiding

- In joodse en christelijke traditie en liturgie altijd bijzonder gewaardeerd.
- Ambrosius en Augustinus, Luther en Calvijn waren vol lof en bewondering.
- De lievelingspsalm van Blaise Pascal (1623-1662).
- Kritische geluiden sinds de opkomst van de historisch-kritische exegese.

“Wir freilich sind der Meinung, dass die Überwindung solcher selbstgemachter Schwierigkeiten mit wahrer Kunst nichts zu tun hat ... Besonders störend sind die vielen Wiederholungen im Inhalt, ja selbst in der Form ...: das wirkt auf die Dauer unerträglich.”

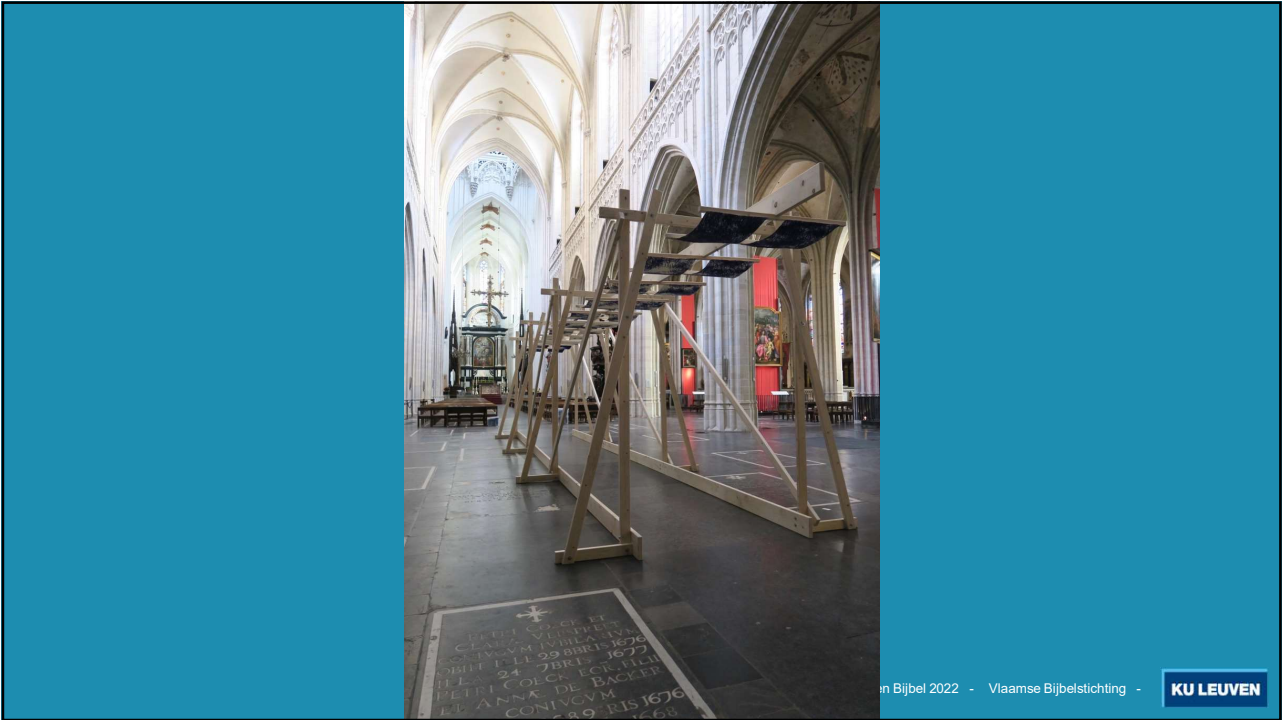
(Hermann Gunkel, *Die Psalmen*, 1926)

“Was für ein Zweck der Autor bei der Abfassung dieser 176 Hexameter im Auge gehabt hat, weiss ich nicht. Jedenfalls ist dieser ‘Psalm’ das inhaltloseste Produkt das jemals Papier schwarz gemacht hat ... Auch in schriftstellerischer Hinsicht wird es schwer sein, ein Schriftstück nachzuweisen, das es an Ungeschicklichkeit und Langweiligkeit mit diesem Opus aufnehmen könnte.”

(Bernard Duhm, *Die Psalmen*, 1922)

Inleiding

- In joodse en christelijke traditie en liturgie altijd bijzonder gewaardeerd.
- Ambrosius en Augustinus, Luther en Calvijn waren vol lof en bewondering.
- De lievelingspsalm van Blaise Pascal (1623-1662).
- Kritische geluiden sinds de opkomst van de historisch-kritische exegese.
- In recente tijden wordt Psalm 119 opnieuw naar waarde geschat. Ook kunstenaars werden erdoor geïnspireerd. Grafisch kunstenaar Els Vos maakte 22 unieke etsen, één bij elke strofe van de psalm: ‘Blauwe verte’. De installatie werd in 2019 tentoongesteld in de kathedraal van Antwerpen.

“Dit lied is een omvangrijk literair product; het cirkelt om zijn onderwerp als een bij om een bloeiende bloem. Het zoemende insect wordt geboeid door de kleuren en geuren en smaken van de bloemenpracht, en zuigt zich dronken aan zoveel overvloed. De dichter van dit lied is gefascineerd door het woord van God en het antwoord van de mens, en bezingt die wondere ruil onvermoeibaar en in de bijna eindeloze herhalingen waarmee een verliefde mens de charmes van de geliefde bezingt. De inspiratie is onuitputtelijk, de geestdrift niet te temmen, en de ongekunstelde vervoering kent geen rust.”

(Nico Tromp, *Psalmen 101-150*, 2002)

“Laat ons spelenderwijze binnentreden in een geestelijke ruimte, gevormd door taal en vroomheid, met wet en gebod, in overgave en volharding, nooit zonder genade en troost. In iedere strofe gaan er poortjes open. Telkens weet de dichter ons te verrassen in wat hij belijdt over de HEER en in wat hij bekent over zichzelf, de ‘dienaar’, in gesprek met zijn God.”

(Benoît Standaert, *Leven met de Psalmen III*, 2016)

- I. De Tora in 8 synoniemen - getallensymboliek
- II. De 22 letters van het alfabet - betekenis en functie
- III. Literair genre - inspiratiebronnen

Slotbeschouwing

I. De Tora in 8 synoniemen

	aantal	Statenvertaling 1637	Van der Ploeg 1963-1974	Gerhard-VdZeyde 1972	Naardense Bijbel 2004
<i>tora</i>	25	wet	wet	wet	onderricht, Wet
<i>'eda/'edut</i>	23	getuigenissen	uitspraak	uitspraken	overeenkomst
<i>piqqud</i>	21	bevel	bevel	opdracht	(ver)ordening, order
<i>choq</i>	22	inzetting	voorschrift	verbondseis	inzetting
<i>mitswa</i>	22 (21)	gebod	gebod	gebod	gebod
<i>misjpat</i>	23	recht(en), oordeel	verordening	rechtsorde	(rechts)regel
<i>dabar</i>	22	woord	woord	woord	woord
<i>'imra</i>	19	toezegging, rede	woord	belofte	'wat gij zegt', toezegging

Voorbeeld: strofe 6 (WAW) (vert. Naardense Bijbel)

41 Feest!, Ene, als over mij komen uw vriendschap en uw redding, gelijk gij <u>toezegt</u> . <i>'imra</i>	45 Fris sta ik op, ik wandel in ruimte, nu ik uw <u>ordeningen</u> <i>piqqud</i> ben gaan zoeken.
42 Flink sta ik mijn smaders te woord, want ik weet mij veilig in uw <u>woord</u> . <i>dabar</i>	46 Frank sta ik met uw <u>overeenkomsten</u> <i>'eda</i> koningen te woord, en niet word ik beschaamd.
43 Fier heb ik op uw <u>regels</u> gewacht: <i>misjpat</i> ontneem mijn mond het woord der waarheid niet al te zeer!	47 'n Festijn zijn mij uw <u>geboden</u> , <i>mitswa</i> mijn liefde zijn zij geworden.
44 Ferm zal ik waken bij uw <u>onderricht</u> , <i>tora</i> voortdurend, voor eeuwig en altijd.	48 't Firmament van uw <u>geboden</u> <i>mitswa</i> -die mijn liefde zijn geworden- daarheen hef mijn handpalmen ik op,- uw <u>inzettingen</u> blijf ik overpeinzen! <i>choq</i>

1. ALEF (6)	2. BET (7)	3. GIMEL (6)	4. DALET (7)	5. HE (7)	6. WAW (8)	7. ZAJIN (6)	8. CHET (8)	9. TET (6)	10. JOD (8)	11. KAF (8)
1 tora	9 dabar	17 dabar	25 dabar	33 choq	41 imra	49 dabar	57 dabar	65 dabar	73 mitswa	81 dabar
2 eda	10 mitswa	18 tora	26 choq	34 tora	42 dabar	50 imra	58 imra	66 mitswa	74 dabar	82 imra
3 -	11 imra	19 mitswa	27 piqqud	35 mitswa	43 misjpat	51 tora	59 eda	67 imra	75 misjpat	83 choq
4 piqqud	12 choq	20 misjpat	28 dabar	36 edut	44 tora	52 misjpat	60 mitswa	68 choq	76 imra	84 misjpat
5 choq	13 misjpat	21 mitswa	29 tora	37 -	45 piqqud	53 tora	61 tora	69 piqqud	77 tora	85 tora
6 mitswa	14 edut	22 eda	30 misjpat	38 imra	46 eda	54 choq	62 misjpat	70 tora	78 piqqud	86 mitswa
7 misjpat	15 piqqud	23 choq	31 edut	39 misjpat	47 mitswa	55 tora	63 piqqud	71 choq	79 eda	87 piqqud
8 choq	16 choq + dabar	24 edut	32 mitswa	40 piqqud	48 [mitswa] + choq	56 piqqud	64 choq	72 tora	80 choq	88 edut
22. TAW (7)	21. SJIN (7)	20. RESJ (7)	19. QOF (7)	18. TSADE (7)	17. PE (8)	16. AJIN (7)	15. SAMECH (7)	14. NUN (6)	13. MEM (7)	12. LAMED (6)
169 dabar	161 dabar	153 tora	145 choq	137 misjpat	129 edut	121 misjpat	113 tora	105 dabar	97 tora	89 dabar
170 imra	162 imra	154 imra	146 eda	138 eda	130 dabar	122 -	114 dabar	106 misjpat	98 mitswa	90 -
171 choq	163 tora	155 choq	147 dabar	139 dabar	131 mitswa	123 imra	115 mitswa	107 dabar	99 edut	91 misjpat
172 imra + mitswa	164 misjpat	156 misjpat	148 imra	140 imra	132 misjpat	124 choq	116 imra	108 misjpat	100 piqqud	92 tora
173 piqqud	165 tora	157 edut	149 misjpat	141 piqqud	133 imra	125 eda	117 choq	109 tora	101 dabar	93 piqqud
174 tora	166 mitswa	158 imra	150 tora	142 tora	134 piqqud	126 tora	118 choq	110 piqqud	102 misjpat	94 piqqud
175 misjpat	167 eda	159 piqqud	151 mitswa	143 mitswa	135 choq	127 mitswa	119 eda	111 edut	103 imra	95 eda
176 mitswa	168 piqqud + eda	160 dabar + misjpat	152 eda	144 edut	136 tora	128 piqqud	120 misjpat	112 choq	104 piqqud	96 mitswa

Getallensymboliek

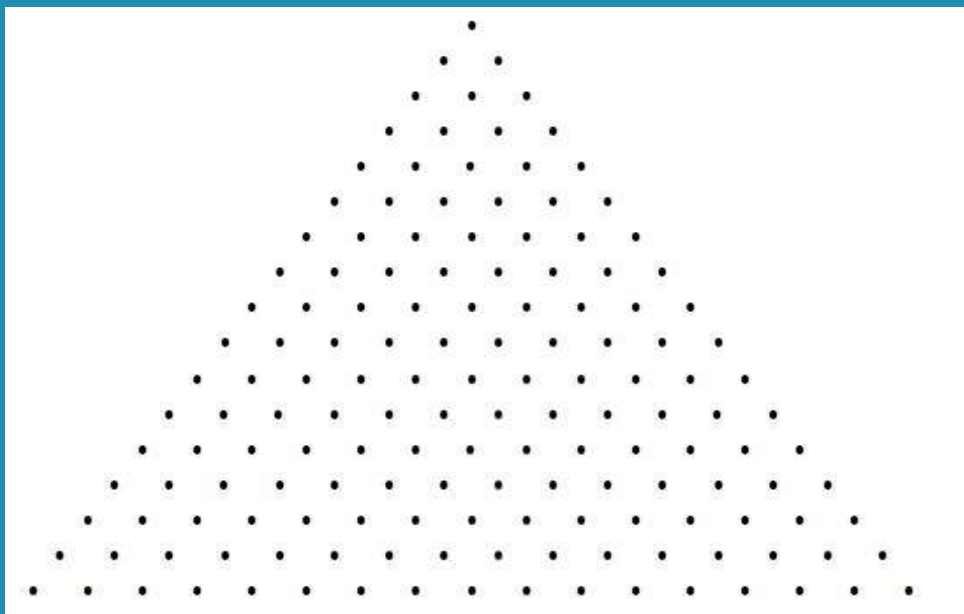
- De synoniemen komen in totaal 177 keer voor - of 176 keer (zie vers 48), evenveel als er verzen zijn in de psalm.
- Als we enkel rekening houden met het aantal *verschillende* synoniemen in elke strofe:

strofe 1-11: 77

strofe 12-22: 76

$77 + 76 = 153$

153 is het driehoeksgetal van 17 (tien plus zeven, drukt volmaaktheid uit)

Getallensymboliek

- De synoniemen komen in totaal 177 keer voor - of 176 keer (zie vers 48), evenveel als er verzen zijn in de psalm.
- Als we enkel rekening houden met het aantal *verschillende* synoniemen in elke strofe:

strofe 1-11: 77 strofe 12-22: 76 $77 + 76 = 153$

153 is het driehoeksgetal van 17 (tien plus zeven, drukt volmaaktheid uit)

17 is ook de getalwaarde van *tov* (טוב *tet* = 9 + *waw* = 6 + *bet* = 2)

en van *JHWH* volgens de 'kleine telling' (יהוה *jod* = 10, *he* = 5, *waw* = 6, *he* = 5):

$10 + 5 + 6 + 5 = 26$; 'kleine telling': $1 + 0 + 5 + 6 + 5 = 17$

- Elke strofe telt acht verzen. $8 = 7 + 1$ (overmaat, overvloed, opnieuw beginnen, 'de achtste dag', opstanding...)

- Ommekeer in het exacte midden van de psalm: na de sombere elfde strofe (*KAF*) gaat alles breed open in de twaalfde strofe (*LAMED*) die stevigheid uitstraalt:

⁸⁸Blijf mij trouw, laat mij leven,
dan houd ik mij aan de richtlijn uit uw mond.

⁸⁹HEER, voor eeuwig
staat uw woord in de hemel vast.

⁹⁰Uw trouw duurt van geslacht op geslacht,
U hebt de aarde gegrondvest en zij houdt stand.

Rangorde van de synoniemen

- *Dabar* staat 11 keer voorop, *tora* slechts 4 keer.
- *Dabar* staat 17 keer in de eerste helft van de strofe, *'imra* 15 keer.
- De *tora* is voor de psalmist allereerst het *Woord* van de EEUWIGE.

Rangorde van de synoniemen

- *Dabar* staat 11 keer voorop, *tora* slechts 4 keer.
- *Dabar* staat 17 keer in de eerste helft van de strofe, *'imra* 15 keer.
- De *tora* is voor de psalmist allereerst het *Woord* van de EEUWIGE.

Andere belangrijke themawoorden

derech, 'de weg' - *tsedeq*, 'gerechtigheid' - *lev*, 'hart'

Eerste strofe: *ALEF* (vert. NBV21)

¹ Gelukkig wie de volmaakte <u>weg</u> gaan en leven naar de <u>wet</u> van de HEER,	<i>tora</i>
² gelukkig wie zijn <u>richtlijnen</u> volgen, hem zoeken met <u>heel hun hart</u> .	<i>'eda</i>
³ Zij bedrijven geen onrecht, maar gaan de <u>wegen</u> die hij wijst.	
⁴ Uw <u>regels</u> hebt u gegeven opdat wij ons eraan houden.	<i>piqqud</i>
⁵ Laat toch mijn <u>wegen</u> recht zijn, ik wil mij houden aan uw <u>wetten</u> .	<i>choq</i>
⁶ Ik zal nooit beschaamd staan als ik uw <u>geboden</u> in acht neem.	<i>mitswa</i>
⁷ Ik zal u loven met een oprecht <u>hart</u> als ik uw <u>rechtvaardige voorschriften</u> leer.	<i>misjpat</i>
⁸ Ik zal mij houden aan uw <u>wetten</u> – verlaat mij dan niet voorgoed.	<i>choq</i>

Rangorde van de synoniemen

- *Dabar* staat 11 keer voorop, *tora* slechts 4 keer.
- *Dabar* staat 17 keer in de eerste helft van de strofe, *'imra* 15 keer.
- De *tora* is voor de psalmist allereerst het *Woord* van de EEUWIGE.

Andere belangrijke themawoorden

derech, 'de weg' - *tsedeq*, 'gerechtigheid' - *lev*, 'hart' -
'*ebed*, '*abdeka*, '(uw) dienaar' - *sja*^a*sju*^{'aj}, 'mijn vreugde'

Wat *niet* in de psalm voorkomt

- Geen sprake van verbond, tempel, offer....
- Psalm 119 gaat niet over het volk, maar over het individu en zijn relatie tot het Woord, de Tora van de EEUWIGE.
- Psalm 119 is het werk van een vrome, een wijsheidsleraar uit de tijd na de ballingschap (derde eeuw v.Chr.?). Na de profeten en de priesters namen wijze rabbi's de spirituele leiding over. De ware wijsheid, een eigenschap van JHWH zelf, werd in die tijd meer en meer gelijkgesteld met de Tora (zie Baruch 3,38 – 4,1).

II. De 22 letters van het alfabet

Betekenis en functie

- De Tora is geschreven met de 22 letters van het Hebreeuwse alfabet. In de joods-rabbijnse traditie is dat een betekenisvol gegeven. Het alfabet is een groot geschenk. Met die 22 letters geschiedt alle communicatie. Zonder die letters is er geen taal, geen woord, ook geen Woord van God, geen Tora.
- Een alfabetische psalm – waar Psalm 119 een extreem voorbeeld van is – is dus niet zomaar een gekunstelde *Spielerei*, maar heeft een diepreligieuze betekenis. Doordat elke strofe aan een van de 22 letters gewijd is, komen in bepaalde strofen ook specifieke woorden op de voorgrond. We bekijken enkele voorbeelden.

Vierde strofe: *DALET* (vert. J. van der Ploeg)

²⁵ Mijn ziel ligt neer in het stof doe mij leven, volgens uw <i>woord</i> .	<i>dabar</i>	
²⁶ Ik heb mijn lotgevallen [= ' <u>wegen</u> '] verhaald en Gij hebt mij geantwoord; leer mij uw <i>voorschriften</i> .	<i>choq</i>	<i>derech</i>
²⁷ Leer mij de <u>weg</u> van uw <i>bevelen</i> kennen, dan zal ik uw wonderen overwegen.	<i>piqqud</i>	<i>derech</i>
²⁸ Mijn ziel schreit het uit van verdriet, richt mij op, volgens uw <i>woord</i> .	<i>dabar</i>	
²⁹ Houd mij af van de slechte <u>weg</u> en schenk mij genadig uw <i>wet</i> .	<i>tora</i>	<i>derech</i>
³⁰ Ik heb de <u>weg</u> der trouw verkozen, mij uw <i>verordeningen</i> voorgehouden.	<i>misjpat</i>	<i>derech</i>
³¹ Aan uw <i>uitspraken</i> houd ik mij vast, Jahwe, maak mij niet te schande.	<i>'edut</i>	
³² Over de <u>weg</u> van uw <i>geboden</i> snel ik voort, want Gij verruimt mijn hart.	<i>mitswa</i>	<i>derech</i>

Negende strofe: *TET* (vert. NBV21)

⁶⁵ U bent <u>goed</u> geweest voor uw dienaar, HEER, zoals U hebt beloofd [= volgens uw <i>woord</i>]	<i>dabar.</i>	<i>tov</i>
⁶⁶ Leer mij <u>goed</u> oordelen en onderscheiden, ik heb vertrouwen in uw <i>geboden</i> .	<i>mitswa</i>	<i>tov</i>
⁶⁷ Voor ik vernederd werd, tastte ik mis, nu houd ik mij aan uw <i>woord</i> .	<i>'imra</i>	
⁶⁸ U bent <u>goed</u> en U doet <u>goed</u> , onderwijs mij in uw <i>wetten</i> .	<i>choq</i>	<i>tov</i>
⁶⁹ Hoogmoedigen beschuldigen mij vals, maar ik volg uw <i>regels</i> , met heel mijn hart.	<i>piqqud</i>	
⁷⁰ Hun hart is dwaas en gevoelloos, maar ik verheug mij in uw <i>wet</i> .	<i>tora</i>	
⁷¹ Het was <u>goed</u> voor mij dat ik vernederd werd, zo leerde ik uw <i>wetten</i> kennen.	<i>choq</i>	<i>tov</i>
⁷² <u>Goed</u> voor mij is de <i>wet</i> uit uw mond, beter dan een schat aan goud en zilver.	<i>tora</i>	<i>tov</i>

Veertiende strofe: *NUN* (vrije vert. H. Oosterhuis)

¹⁰⁵ Uw <i>woord</i> is een <i>lamp</i> voor mijn voeten licht op mijn <i>weg</i> .	<i>dabar</i>	<i>ner</i> <i>natib</i>
¹⁰⁶ Ik heb gezworen, en dat staat nog, dat ik uw <i>richtingwijzend woord</i> zal volgen.	<i>misjpat</i>	
¹⁰⁷ Ik ga gebukt en gebogen, Gij, Levende, laat mij leven, uit kracht van uw <i>woord</i> .	<i>dabar</i>	
¹⁰⁸ Mijn lippen prevelen tot U 'ik zal... ik wil...' leer mij uw <i>recht</i> , Gij – ja ik wil.	<i>misjpat</i>	
¹⁰⁹ Mijn <i>ziel</i> ligt op mijn hand, zo nietig, maar uw <i>Thora</i> vergeet ik niet.	<i>tora</i>	<i>nefesj</i>
¹¹⁰ Ploert en Schender zetten hun strikken – maar weg van U, dwalen? Ik? Ik niet.	<i>piqqud</i> <i>'edut</i>	
¹¹¹ Uw <i>afspraken</i> zijn voor eeuwig mijn erfdeel, mijn hartsgeluk.		
¹¹² <i>Buigen</i> zal ik mijn hart naar uw <i>woorden</i> en ze volbrengen ten einde toe.	<i>choq</i>	<i>naʔa</i>

Zestiende strofe: *AJIN* (vert. J. van der Ploeg)

¹²¹ Ik heb <i>gedaan</i> wat <i>recht</i> is en juist; lever mij aan mijn verdrukken niet uit.	<i>misjpat</i>	<i>'asa</i>
¹²² Kom op voor uw <i>dienaar</i> , ten goede; laten vermetelen mij niet verdrukken.	–	<i>'ebed</i>
¹²³ Mijn <i>ogen</i> smachten naar uw heil, en naar uw <i>woord</i> , dat juist is.	<i>'imra</i>	<i>'ajin</i>
¹²⁴ Doe met uw <i>dienaar</i> overeenkomstig uw goedheid, en leer mij uw <i>voorschriften</i> .	<i>choq</i>	<i>'ebed</i>
¹²⁵ Uw <i>dienaar</i> ben ik, schenk mij inzicht, dan zal ik uw <i>uitspraken</i> kennen.	<i>'eda</i>	<i>'ebed</i>
¹²⁶ Het is <i>tijd</i> voor Jahwe om te <i>handelen</i> : zij hebben uw <i>wet</i> geschonden!	<i>tora</i>	<i>'et</i> <i>'asa</i>
¹²⁷ <i>Daarom</i> zijn uw <i>geboden</i> mij liever dan gewoon goud en fijn goud.	<i>mitswa</i>	<i>'al-ken</i>
¹²⁸ <i>Daarom</i> richt ik mij naar al uw <i>bevelen</i> ; elk slecht pad verfoei ik.	<i>piqqud</i>	<i>'al-ken</i>

Zeventiende strofe: *PE* (vert. NBV21)

¹²⁹ Uw <i>richtlijnen</i> zijn voor mij een wonder, daarom volg ik ze met heel mijn hart.	<i>'edut</i>	
¹³⁰ Als uw <i>woorden</i> <u>opengaan</u> , is er licht en inzicht voor de eenvoudigen.	<i>dabar</i>	<i>patach</i>
¹³¹ Dorstig opent zich mijn <u>mond</u> , zo hunker ik naar uw <i>geboden</i> .	<i>mitswa</i>	<i>pe</i>
¹³² Keer u tot mij en wees mij genadig, dat is het <i>voorrecht</i> van wie uw naam bemint.	<i>misjpat</i> <i>'imra</i>	
¹³³ Stuur mijn gangen zoals U hebt <i>beloofd</i> , lever mij niet uit aan de macht van het kwaad,		
¹³⁴ verlos mij van de onderdrukking van mensen, en ik zal mij houden aan uw <i>regels</i> .	<i>piqqud</i>	
¹³⁵ Laat het licht van uw <u>gelaat</u> over mij schijnen, onderwijs uw dienaar in uw <i>wetten</i> .	<i>choq</i>	<i>panim</i>
¹³⁶ Beken van tranen vloeien uit mijn ogen want uw <i>wet</i> wordt niet onderhouden.	<i>tora</i>	

Achttiende strofe: *TSADE* (vert. NBV21)

¹³⁷ U bent <u>rechtvaardig</u> , HEER, elk van uw <i>voorschriften</i> is juist.	<i>misjpat</i>	<i>tsaddiq</i>
¹³⁸ De <i>richtlijnen</i> door U uitgevaardigd zijn <u>eerlijk</u> en volkomen betrouwbaar.	<i>'eda</i>	<i>tsedeq</i>
¹³⁹ Mijn hartstocht voor U verteert mij, mijn belagers zijn uw <i>woorden</i> vergeten.	<i>dabar</i>	
¹⁴⁰ Uw <i>woord</i> is volkomen zuiver, uw dienaar heeft het lief.	<i>'imra</i>	
¹⁴¹ Al ben ik maar klein en niet in tel, ik ben uw <i>regels</i> niet vergeten.	<i>piqqud</i>	<i>tsa'ir 'anochi</i>
¹⁴² Uw <u>gerechtigheid</u> is <u>gerechtigheid</u> voor eeuwig, uw <i>wet</i> berust op waarheid.	<i>tora</i>	<i>tsedaqa, tsedeq</i>
¹⁴³ Al ben ik in nood en dreigt er gevaar, uw <i>geboden</i> verheugen mij.	<i>mitswa</i>	
¹⁴⁴ Uw <i>richtlijnen</i> zijn <u>rechtvaardig</u> tot in eeuwigheid, geef mij inzicht, en ik zal leven.	<i>'edut</i>	<i>tsedeq</i>

Eenentwintigste strofe: S(J)IN (vert. NBV21)

¹⁶¹ Machtigen vervolgen mij zonder reden, maar alleen voor uw <i>woorden</i> huivert mijn hart.	<i>dabar</i>	
¹⁶² Ik schep vreugde in uw <i>belofte</i> , als de vinder van een rijke buit.	<i>'imra</i>	
¹⁶³ Ik haat, ik verafschuw de leugen, maar uw <i>wet</i> heb ik lief.	<i>tora</i>	
¹⁶⁴ Ik zing U dagelijks <i>zevenmaal</i> lof om uw rechtvaardige <i>voorschriften</i> .	<i>misjpat</i>	<i>sjeva'</i>
¹⁶⁵ Groot is de <i>vrede</i> voor wie uw <i>wet</i> beminnen, zij vinden geen hindernis op hun weg.	<i>tora</i>	<i>sjalom</i>
¹⁶⁶ Ik verwacht dat U mij redt, HEER, uw <i>geboden</i> zal ik volbrengen.	<i>mitswa</i>	
¹⁶⁷ Ik <i>houd mij</i> aan uw <i>richtlijnen</i> , mijn ziel heeft ze innig lief.	<i>'eda</i>	<i>sjamar</i>
¹⁶⁸ Ik <i>houd mij</i> aan uw <i>regels</i> en <i>richtlijnen</i> , al mijn wegen zijn u bekend.	<i>piqqud, 'eda</i>	<i>sjamar</i>

III. Literair genre – inspiratiebronnen

- Het is niet mogelijk Psalm 119 onder te brengen in een van de klassieke *Gattungen* (hymne, klaaglied, koningspsalm, leerdicht...). De psalm begint met twee zaligsprekingen ('Gelukkig wie ...'), een genre uit de wijsheidsliteratuur. Hij bevat veel elementen uit het genre 'klaaglied van het individu' en/of vertrouwenspsalm. En hij is zeker ook een leerdicht over de Tora, dat andere vromen de weg wil wijzen. Het is een psalm 'sui generis'.
- '*Allerlei uitdrukkingen in de psalm herinneren sterk aan bepaalde literaire genres of zijn daaraan zelfs ontleend (vooral het individuele klaaglied is vertegenwoordigd), maar het gebruik dat ervan is gemaakt is zo vrij dat een nieuw soort psalm is ontstaan en het weinig zin heeft van elk vers het genre te willen bepalen*' (J. van der Ploeg).

III. Literair genre – inspiratiebronnen

- Het boek Deuteronomium met zijn wetteksten in het vermanende kader van de toespraken van Mozes:
 - 'JHWH zoeken met heel het hart', Dt 4,29 = Ps 119,2
 - 'JHWH liefhebben met heel het hart', Dt 6,5, vgl. de Tora liefhebben in Ps 119.
- Psalm 1 ademt dezelfde geest als Psalm 119:

'Gelukkig de mens die niet gaat [op de weg van de zondaars] ...
 maar zijn vreugde vindt in de Tora van de EEUWIGE
 en die Tora dag en nacht overdenkt (*haga* = murmelen, prevelen,
 herkauwen).

(Ps 1,1-2)

'Gelukkig degenen wier wegen volmaakt zijn
 en die gaan [op de weg van] de Tora van de EEUWIGE'
 (Ps 119,1).

III. Literair genre – inspiratiebronnen

- Het boek Deuteronomium met zijn wetteksten in het vermanende kader van de toespraken van Mozes:
 - 'JHWH zoeken met heel het hart', Dt 4,29 = Ps 119,2
 - 'JHWH liefhebben met heel het hart', Dt 6,5, vgl. de Tora liefhebben in Ps 119.
- Psalm 1 ademt dezelfde geest als Psalm 119.
- Psalm 119 is in het groot, wat Psalm 19,8-15 in het klein is:

Psalm 19 (vert. NBV21)

⁸De *wet* van de HEER is volmaakt:
levenskracht voor de mens.

tora

De *richtlijn* van de HEER is betrouwbaar:
wijsheid voor de eenvoudige.

'edut

⁹De *bevelen* van de HEER zijn eenduidig:
vreugde voor het hart.

piqqud

Het *gebod* van de HEER is helder:
licht voor de ogen.

mitswa

¹⁰Het ontzag voor [*of*: Het *woord* van] de HEER is zuiver,
houdt stand, voor altijd.

jir'a [*of*: *'imra*]

De *voorschriften* van de HEER zijn waarachtig,
rechtvaardig, geheel en al.

misjpat

¹¹Ze zijn begeerlijker dan goud,
dan fijn goud in overvloed,
en zoeter dan honing,
dan honing vers uit de raat.

vgl. Ps 119,127

vgl. Ps 119,103

Bovendien eindigt Psalm 19, net als Psalm 119, met een nederig gebed:

- Ps 19,14 Bescherm mij, uw dienaar
 en laat hoogmoed niet over mij heersen.
- Ps 119,176 Ik dwaal rond als een verloren schaap.
 Zoek uw dienaar, want ik vergeet uw geboden niet.

Of, in de vrije vertaling van Huub Oosterhuis:

- Ps 19,14 Ik uw knecht ben een dwaler - hoed mij.
- Ps 119,176 Ik dool maar rond, een blatend schaap.
 Zoek uw knecht, die nog geen dag, geen uur kan zonder U.

Slotbeschouwing

- Psalm 119 is een bijzonder mooi loflied op de Tora en tegelijkertijd een leerdicht over diezelfde Tora. Vanuit deze Psalm kunnen we dus veel leren over hoe de Tora bedoeld is en hoe relevant zij ook vandaag is. Deze meer dan tweeduizend jaar oude tekst is ook vandaag een verrassende bron van spiritualiteit.
- De basisintuïtie is dat de gerechtigheid van de *Tora* deze wereld en alle mensen kan inspireren tot een leven in vreugde en verbondenheid. Leven volgens De Afspraak is leven in vertrouwen, is verademen en verkwikken.

Slotbeschouwing

- *‘Psalm 119 is moeilijk voor ons vanwege zijn lengte en gelijkmatigheid. Hier helpt ons een bijzonder langzaam, stil, geduldig voortschrijden van woord tot woord, van zin tot zin. Dan komen we tot de conclusie dat de schijnbare herhalingen toch altijd nieuwe wendingen van de ene zaak zijn, van de liefde tot Gods woord. Zoals deze liefde geen einde nemen kan, zo ook de woorden niet die dat (nl. die liefde) uitspreken. Ze willen ons een heel leven lang begeleiden en in hun eenvoud worden zij het gebed van het kind, van de volwassene, van de grijsaard.’*

(Dietrich Bonhoeffer)